

Čo znamená zmena právneho stavu na Slovensku, núdzový stav?

- CZ24 News | 17. března 2020

SLOVENSKO: Veľmi rýchle šírenie nákazy Corona vírusom na území Slovensku ako aj nárast pozitívne testovaných pacientov bol dôvodom na mimoriadne zasadnutie vlády SR. Včera premiér Pellegrini, na základe zložitej reality na Slovensku na tlačovej konferencii po mimoriadnom zasadnutí vlády SR oznámil, že vláda SR vyhlásila núdzový stav odo dňa 16. 3. 2020 od rána 6:00. Toto opatrenie je vzhľadom na vážnosť epidemiologickej situácie potrebné, keďže šírenie nákazy nabera na intenzite

Impulzy pre vyhlásenie núdzového stavu v SR sú ale rôzne. Mnohí občania SR, ktorí sa vrátili v posledných dňoch na Slovensko, nerešpektovali nariadenie o domácej karanténe. Toto nezodpovedné správanie občanov vytvára podmienky pre rýchle šírenie nákazy. Verejnosť pobúrilo správanie občanov, ktorí zneužili situáciu a zavolali si sanitku z dôvodu simulovania príznakov ochorenia spôsobeného Corona vírusom do osady. Tým zneužili situáciu a zdravotnícky systém, ktorý mohol chýbať niekde, kde bol skutočne potrebný.

Niektorí politici svojimi verejnými vyjadreniami včera vyzývali na zhovievavosť voči tomuto protizákonnému konaniu, čo môže mať negatívne dôsledky na konanie takýchto občanov v perspektíve ich budúceho správania. To vzbudzuje pochybnosť ohľadne spôsobilosti takýchto politikov riadiť štát, keď jasné porušenie platnej legislatívy s trestnoprávnymi dôsledkami bagatelizujú a vyzývajú na netrestanie nezodpovedných občanov.

Odhliadnuc od neadekvátnych vyjadrení niektorých politikov o tom, že máme tu vojnový stav (v diskusných reláciách v nedeľu) treba jasne verejnosti oznámiť, že od 6:00 hodiny došlo k závažnej zmene právneho stavu na území SR. Aplikoval sa Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. Ústavný zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, so všetkými možnými dôsledkami.

Otázkou je, či je takéto vážne opatrenie zo strany dosluhujúcej vlády SR oprávnené a adekvátne? Totiž v článku 5 príslušného zákona sa definuje čo je to núdzový stav. V bode 1 sa špecifikujú podmienky, za ktorých môže vláda SR takýto stav vyhlásiť. "Núdzový stav môže vláda vyhlásiť len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, a to aj v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie, (...)". Pri zohľadnení epidemiologickej situácie na Slovensku a skúsenosť z iných krajín možno povedať, že vyhlásenie núdzového stavu je oprávnené vzhľadom na realitu.

Inou rovinou tohto núdzového stavu sú základné práva a slobody, ktoré prislúchajú každej ľudskej bytosti, ktoré môžu byť podľa platnej legislatívy výrazne obmedzené. Je to veľmi citlivá otázka, pretože núdzový stav na Slovensku možno vyhlásiť v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas, najdlhšie však na 90 dní. Zatiaľ, podľa vyjadrenia premiéra, ide o obmedzený rozsah núdzového stavu, ktorý má skôr preventívny a výchovný charakter, čo však z právneho hľadiska o pár hodín nemusí nič znamenať.

Totiž je potrebné si uvedomiť, že v čase núdzového stavu možno na Slovensku v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas podľa závažnosti aktuálneho ohrozenia zdravia obyvateľstva obmedziť niektoré základné práva a slobody občanov. Dokonca je možné uložiť občanom ako aj právnickým osobám povinnosti na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území.

Veľmi vážnym zásahom do ľudských práv je možnosť obmedziť nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia a nariadiť evakuáciu občanov na štátom určené miesto. To je vzhľadom na aktuálne šírenie nákazy Corona vírusu v určitých situáciách dokonca potrebné. Tu treba brať do úvahy, že niektorí nezodpovední občania SR si neplnia povinnosť nariadenej domácej karantény a tým potencionálne páchajú trestné činy proti životu a zdraviu podľa trestného zákona.

Z hľadiska rýchleho šírenia nákazy budú musieť občania SR možno strpieť „obmedzenie slobodu pohybu a pobytu“, ktoré bude nariadené „zákazom vychádzania v určenom čase a zákazom vstupu na postihnuté alebo bezprostredne ohrozené územie“ nákazou Corona vírusom. Ak sa nebude dať iným spôsobom dosiahnuť zastavenie tejto epidémie iné východisko nebude k dispozícii. Otázka zásobovania obyvateľstva vodou a potravinami môže byť veľmi zložitá.

Ak sa pozrieme na aktuálny vývoj šírenia nákazy v Taliansku či Španielsku alebo v iných krajinách Európy, možno bude nevyhnutné „obmedziť výkon vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na rozmiestnenie (...) zdravotníckych zariadení, zásobovacích zariadení, záchranných služieb (...)“. Totiž súčasné kapacitné možnosti zdravotníckych zariadení (napr. lôžka v nemocniciach) sa môžu ukázať ako nedostatočné.

Ako veľmi potrebná sa môže v nasledujúcich týždňoch a možno mesiacoch ukázať možnosť štátu „uložiť pracovnú povinnosť na zabezpečenie zásobovania, udržiavania pozemných komunikácií a železníc, vykonávania dopravy, prevádzkovania vodovodov a kanalizácií, výroby a rozvodu elektriny, plynu a tepla, výkonu zdravotnej starostlivosti, udržiavania verejného poriadku alebo na odstraňovanie vzniknutých škôd“, ktoré sú spôsobené epidémiou.

Ako dôležité sa javí i možné obmedzenie, ktoré zabezpečuje vstup do vysielania rozhlasu a televízie (akejkolvek), spojený s dôležitými výzvami a aktuálnymi informáciami pre obyvateľstvo ohľadne šírenia epidémie Corona vírusu. Cieľom je, aby obyvateľstvo SR na základe týchto informácií vedelo zodpovedne reagovať na aktuálnu situáciu, ktorá sa môže meniť radikálnym spôsobom z hodiny na hodinu.

Ostáva dúfať, že občania SR svojím zodpovedným a disciplinovaným správaním prispievajú k tomu, aby sa núdzový stav nemusel rozširovať na ďalšie oblasti života spoločnosti.

René Balák